

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestölehti

8

2013

Itsenäistä tiedonsaantia Brailinolla
Lukukokemuksia

Sisältö

Pääkirjoitus: Tiedonsaanti on ihmisoikeus.....	3
Itsenäistä tiedonsaantia Brailinolla.....	4
Eri laitteiden käyttö vaatii jatkuvaa taitojen päivittämistä.....	6
Lukukokemuksia.....	7
Viittojat-kerho täytti 10 vuotta!.....	9
Seppo Jurvanen EDBU:n johtoon.....	10
Apuvälinemessut.....	11
Kummiämmin vierailu.....	12
Elämäni numeroina.....	14
Toimintakeskus sai Lionsien lahjoituksena uuden grillikatoksen.....	16
Teatterivierailulla.....	18
ValmisPaula: Lukuikä - koko ikä.....	19
EDBU:n hallitus 2013-2017.....	20

Kannen kuvassa **Kari Hyötylä** esittelee Brailino-laitettaan Apuvälinemessuilla marraskuussa 2011. Kuva: Tuija Wetterstrand.

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy viikolla 38. Aineisto 23.8. mennessä.

! Oikaisu: ERCW2011-viikolle osallistunut britti **Colin Bennett** (s-posti: colinbbennett@palmeira.org.uk) sai erinäisten sattumien kautta vasta tänä keväänä käsiinsä Tuntosarven 8/2011, missä oli hänen haastattelunsa. Colin haluaa muistuttaa, että jutussa hänen sukunimensä oli kirjoitettu väärin, nimen lopussa oli vain yksi t-kirjain, vaikka siinä pitäisi olla kaksi. Eli nimi olisi pitänyt kirjoittaa muotoon Colin Bennett. Toimitus pahoittelee.

TUNTOSARVI
39. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Tuija Wetterstrand

Päätoimittaja
tiedottaja Tuija Wetterstrand,
p. 040 753 2026, s-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Toimitusneuvosto
Esko Jäntti (puheenjohtaja), Ulla
Kungas, Paula Valminen, Ari Suutar-
la, Jaakko Evonen (sihteeri) ja Tuija
Wetterstrand.

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuuro-
sokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille
ilmainen. 12 numeroa vuodessa
isokirjoituksella, pisteillä, äänit-
teenä, videona ja/tai elektronisena
versiona. Ruotsinkielinen Känself-
prötet ilmestyy 4 kertaa vuodessa
isokirjoituksella.

**Tilaukset ja
osoitteenmuutokset**
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40,
00030 IIRIS, p. 040 778 0299,
s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi.
Toimiston aukioloaika ma-pe klo
8.00–15.45.

Painopaikka
Oriveden Kirjapaino.

Toimituksella on oikeus käyttää
lehden juttuja yhdistyksen internet-
sivuilla www.kuurosokeat.fi.

Tiedonsaanti on ihmisoikeus

Kun Suomen Kuurosokeat ry perustettiin kohta 42 vuotta sitten, oli yksi tärkeimmistä kysymyksistä se, miten ratkaistaan kuurosokeiden tiedonsaantiin liittyvät ongelmat. Koulutettuja viittomakielen tulkkeja ei ollut, muutenkin kommunikaatio-opetus ja koulutus oli hyvin vähäistä. Tietokoneista ja muista nykyajan tiedonsaantia helpottavista apuvälineistä ei osattu edes haaveilla. Yhdistyksen työntekijöiden määrä oli pieni, aluksi vain yksi henkilö ja määrä kasvoi hitaasti. Usein kuurosokea henkilö oli riippuvainen siitä, oliko hänellä lähipiirissä ihminen, joka välitti hänelle tietoa.

Tiedonsaannin tarpeesta kertoo se, että jo aivan yhdistyksen perustamisesta saakka kuurosokeiden toiveissa oli saada oma lehti. Sellainen alkoi ilmestyä vuonna 1975. Aluksi lehti ilmestyi isokirjoituksella ja pisteillä. Pikkuhiljaa tekniikan kehittyessä versioita on tullut lisää. Lehtikin on muuttunut vuosikymmenien myötä. Yhden lehden sijaan niitä on nyt neljä: lähes viikoittainen Kuurosokeiden Uutislehti, kuukausittain ilmestynvä Tuntosarvi, kerran vuodessa ilmestynvä Toimintakalenteri ja neljä kertaa vuodessa vain jäsenille suunnattu Jäsenkirje. Leh-

tien kasvun määrä kuvastaa koko yhteiskunnassamme tapahtunutta tiedon määrän kasvua.

Lukijatutkimusten ja palautteen perusteella omat lehdet koetaan yhä hyvin tärkeiksi. Ne ilmestyvät useana versiona. Tasavertaisuus yhteiskunnassa tarkoittaa, että tietoa saa omalla kommunikaatiotavallaan. Tiedonsaanti on mitä suurimmassa määrin ihmisoikeus. Moni tilaa kahden eri versiota: heikentyneen näön tai huonon suomen kielen vuoksi saatetaan paperilehdestä katsoa vain kuvat, mutta sisältö luetaan pisteillä, kuunnellaan äänilehdestä, katsotaan viittomakielisenä käännöksenä videolta tai haetaan tietokoneen apuvälineille Luetusohjelmasta.

Tämän ilmeeltään uudistuneen Tuntosarven myötä toivotan kaikille lukijoille oikein mukavaa alkanutta syksyä! Mitä pidätte uudesta kansimallista? Mieli piteenne on meille täällä toimituksessa tärkeä. Lähetäkää palautetta suoraan tai toimitusneuvoston jäsenten kautta!

Tuija Wetterstrand

tiedottaja, Tuntosarven päätoimittaja ♦

Itsenäistä tiedonsaantia Brailinolla

Teksti: Tuija Wetterstrand

Hilkka ja Kari Hyötylä ovat Suomen ainoa kuurosokea aviopari, jotka molemmat käyttävät Brailinon tiedonsaannissa ja kommunikoinnissa. Brailino on matkapuhelimeen asennettava lisälaitte, jonka avulla on mahdollista lukea pistekirjoituksella kännykän näytöllä olevat kirjaimet. Brailinon käytön ehdoton edellytys onkin riittävä suomen kielen ja pistekirjoituksen hallinta. Hilkan ja Karin kohdalla laitteen käytön oppimista helpotti se, että kumpikin oppi pistekirjoituksen silloin, kun näköä oli vielä hieman tallella.

Hilkka Hyötylä oli ensimmäinen kuurosokea henkilö Suomessa, jolle keskussairaala myönsi Brailinon apuvälineeksi syksyllä 2006. Hilkka on ollut aina ensimmäisten kuurosokeiden joukossa opettelemassa uusien laitteiden käyttöä. 1980-luvulla hän käytti jo Dialogosta ja kun se jäi vanhentuneena pois käytöstä, hän siirtyi käyttämään tietokonetta.

Brailino on Hilkan kertoman mu-

kaan toiminut hyvin, mutta nyt se on ruvennut vähän hidastelemaan.

– Se varmaan pitää korjata tai vaihtaa uudempaan malliin. Uusi kännykkä on jo hankittuna, nyt vain pitää opetella sen käyttö.

Päällimmäinen toive Hilkka Hyötylällä ei kuitenkaan ole uusissa laitteissa vaan aivan perinteisessä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa.

– Olisi mukava tavata enemmän ihmisiä ja keskustella henkilökohtaisesti. Kuurot viittomakieliset usein pelkäävät kuurosokeita taktiiliviittojia, mutta muiden viittomakielisten kanssa olisi mukava vaihtaa ajatuksia. Samoin nuorten ja varttuneiden yhteiset keskustelut voisivat olla innostavia.

Kari Hyötylä on pohjoisen poikia, kotoisin Kittilästä. Jyväskylän kuuroiden koulussa hän oppi viittomakielen. Koulun loputtua Karin näkö oli jo hyvin heikko ja diakonin ehdotuksesta hän haki Helsinkiin Sokeain kouluun.

Hilka Hyötylä esitteli uunituoretta Brail-linoaan Tuntosarven lukijoille tammikuun numerossa 1/2007. Hilkan kokemusten innoittamana myös Kari Hyötylä opette-li laitteen käytön ja sai oman Braillinon-sa. Kuluvan elokuun alussa kumpikin otti käyttöön uuden puhelimen ja niihin asen-nettiin päivitetyt versiot Talks-ruudunlu-kuohjelmasta. Nyt alkaa uusien puhelimi-en ja Braillinon yhteiskäytön opiskelu.

– Siellä opin myös pistekirjoituksen, mistä olen todella tyytyväinen.

Kari muistelee, että yhtä aikaa hänen kanssaan Sokeain koulussa oli kymmenen kuurosokeaa oppilasta. 1960-luvun lopussa tulkkeja ei vielä ollut saatavilla. Vain muutama opet-taja osasi viittoa. Mutta Kari Hyöty-lä piti koulua mukavana paikkana ja arvosti silloista johtajaa **Jukka Aholaa**. – Oikein mukava mies.

- Nykyään on niin paljon helpom-paa, kun saa helposti tulkkeja. Tulkkipalvelu on todella arvokasta. Ilman tulkkeja en voisi harrastaa mitään, sanoo aktiivisesti shakkia pelaava ja pyöräilevä Kari.

Karin intohimona on seurata urheilua ja siinä Brailino on mainio

apuväline. – Voin hakea tulokset ja seurata eri lajeja. Eniten kiinnos-taa jalkapallo ja jääkiekko. Ilves on suosikkijoukkueeni. Myös yleisur-heilua seuraan mielelläni.

Kari Hyötylä näyttää miten näppä-rästi urheilu-uutisten hakeminen Brailinolla sujuu. Aluksi kännykkä ei saa yhteyttä Brailinoon ja se pi-tää sammuttaa ja taas käynnistää.

Tottuneesti Kari etsii ja löytää kän-nykän näytöltä web-linkin ja muo-dostaa yhteyden Ampparit-mobiili-sivustoon. Urheilun lisäksi uutiset on toinen Karin useimmiten avaa-ma linkki. – Uutisissa suomen kieli tuo ongelmia. Vasta kun kolme ker-taa viikossa käyvä uutistenlukutulk-ki tulkkua uutiset, niin ymmärrän kaikki. ◆

Eri laitteiden käyttö vaatii jatkuvaa taitojen päivittämistä

Braillino on muistiinpanolaite , jossa on 20 merkin pistenäyttö ja pistenäppäimistö. Braillinon voi yhdistää langattomasti Bluetooth-yhteyden kautta matkapuhelimeen, jolloin se toimii puhelimen näyttönä. Puhelimen näytöllä oleva tekstin lukeminen Braillinolla on mahdollista silloin, kun matkapuhelimeen on asennettu ruudunlukuohjelma, joka hoitaa yhteydenpidon kännykän ja Braillinon välillä. Yleisimmin käytössä olevat ohjelmat ovat olleet Mobile Speak ja Talks. Ne on asennettu pääasiassa Nokian valmistamien Symbian-käyttöjärjestelmän puhelimiin. Nyt Nokia on luopunut Symbianista ja siirtynyt Windows Phone -käyttöjärjestelmään, jolle ei tällä hetkellä ole olemassa ruudunlukuohjelmaa. Toki Symbian-puhelimia on vielä saatavilla. Applen iOS-käyttöjärjestelmässä on valmiina oma ruudunlukuohjelma VoiceOver, missä on tuki joihinkin pistenäyttöihin.

- iOS-laitteet ovat kosketusnäytöllisiä laitteita, joten täysin kuurosokean käyttäjän kokemusta en ole kuullut ainakaan vielä. Tiedän, että Ruotsissa on kokeiltu iPadia piste-

näytön avulla ja kokemukset ovat olleet hyviä, kertoo IT-kouluttaja **Anne Metsäpuro** Kuurosokeiden Toimintakeskuksesta.

- Uusien laitteiden ja käyttöjärjestelmien myötä joudutaan aina opettelemaan uusia taitoja. Jos on käyttänyt erilaisia laitteita jo ennestään, on uuden opettelu helpompaa. Ihmisillä on myös erilaisia tarpeita laitteille ja sitä varten pitää miettiä, mikä laite vastaisi parhaiten yksilön tarpeita. Ei niinkään, että kaikille jokin laite ja se on sitten siinä. Laitteiden valmistajat kehittävät jatkuvasti erilaisia ratkaisuja esteettömyyden ja saavutettavuuden vuoksi. Mutta valmistajien suunnitelmista ei etukäteen tiedetä. Meidän ongelma täällä Toimintakeskuksessa on se, että emme saa käyttöömmme kaikkia mahdollisia laitteita. Joudumme turvautumaan monenlaisiin ratkaisuihin, jotta pääsemme kokeilemaan uusia laitteita ja se vaatii meiltä työntekijöiltä oma-aloitteisuutta ja panostusta. Rahat tai aika eivät riitä kaikkeen, mutta yritämme parhaamme ja seuraamme tilannetta jatkuvasti, Anne Metsäpuro summaa. ◆

Daisy-laite, johon on liitetty langattomasti toimiva induktiosilmukka.

Lukukokemuksia

Teksti: Eila Särkimäki

Näköni riitti lukea noin neljäkymmentävuotiaaksi. Tiesin näön heikkenevän, joten oli mieluista, kun pystyin itse lukemaan satuja ja loruja lapselleni. Näkemisen apuvälineet, suurennuslasit ja lukutelevisio, hidastivat kovasti lukemista. Mitä suurempi suurennusteho sitä enemmän oli ympäristöstä haittaa, esimerkiksi valaistuksesta.

Nykyisin luen hyvin mielelläni kaikenlaisia äänikirjoja. Tieni äänikirjojen lukijaksi on kuitenkin ollut kivinen, sillä kesti vuosia ennen kuin todella hyödyin äänikirjoista. Aiemmin, kun näin vielä lukea, silmäni väsyivät helposti ja näin myös kaksoiskuvia ajoittain. Äänikirjat olisivat olleet tarpeen jo kaksi- kolmekymmentä vuotta aiemmin.

Olen ollut pienestä pitäen hyvin vaikeasti huonokuuloinen. Puheen oppimisessa oli vaikeuksia. Lapsuudessani ei ollut minkäänlaista kuntoutusta saatavilla. Alle kouluikäisenä sain ensimmäisen kuulo-

Kuva: Tuija Wetterstrand

kojeen. Sitä en osannut käyttää. Vanhemmatkaan eivät saaneet tietoa riittävästi. Tuskin tietoa oli Kuulonhuoltoliitossakaan, josta sain ensimmäisen ja monet seuraavatkin kojeeni. Äänet tuntuivat liian kovilta ja vaatteitten hankausääni oli häiritsevää.

Sain kasettinauhurin ja posti alkoi kuljettaa minulle äänikirjakasetteja. Pettymys oli melkoinen kun huomasin, että suurin osa niistä oli sellaisia, joiden puheesta en pystynyt saamaan selvää. Induktiosilmukka ei asiaa korjannut juuri ollenkaan.

Tällaisena tilanne jatkui aivan liian monta vuotta. Silloin tällöin vastaan tuli kirjakasetti, jonka pystyin kuuntelemaan.

Sitten minulle asennettiin implantti ja aloin kuulla hieman paremmin. Kun kasettisoitin vaihtui Daisy-laitteeseen, sain jo paremmin selvää lukijoiden äänistä, mutta vielä en pystynyt kuuntelemaan kaikkia

kirjoja. Etsin tehokkaampaa indukti-
osilmukkaa, mutta sitä ei heti löyty-
nyt. Matkoilla ja illalla myöhään lu-
kiessani piti induktion piuhojen olla
kiinni kuulolaitteissa, jotta pystyin
kuulemaan. Se tuntui työläältä.

Nykyisinkin jää äänityksen laadun
takia kuuntelematta joitakin kirjoja.
Lukijan ääni merkitsee paljon. Jos-
kus voi joutua kovasti keskittymään
kuulemiseen ja kuullun ymmärtämi-
seen. Aina ei jaksaa eikä pidä tärkeä-
näköön jaksaa kuunnella kaikkea.

Äänitysten laatutaso vaikuttaa sii-
hen, miten hyvin luetusta saa selvää.
Uusimmat äänitykset ovat selkeästi
parempia kuin esimerkiksi yhdek-
sänkymmentäluvun äänitykset.

Hyvä lukija osaa jaksottaa tekstin so-
pivasti. Selkeä siirtyminen asiasta toi-
seen, kuten uuteen otsikkoon, tekee
tekstistäkin selkeämmän. Jatkuva
nopeasti yhteen pötköön lukeminen
on raskasta kuunneltavaa. Ulkomai-

sista ihmisten ja paikkojen nimistä on
usein vaikea saada selvää. Jos nimiä
on paljon, saattaa lukeminen muo-
dostua mahdottomaksi.

Suosikkilukijani on **Pinja Flinck**. Hä-
nellä on hyvin kuuluva, vahva ääni.
Voin jopa rentoutua, kun kuuntelen
Pinjan ääntä. Se on harvinaista.
Joudun useimmiten kovasti keskitty-
mään lukemiseen. Hän osaa myös
eläytyä ja olla tunteella mukana lu-
kemassaan. Tekstin tauotus on to-
della selkeää. Pidän myös **Arja Fin-
nen** persoonallisesta äänestä.

Ulkomaisen kirjoittajan nimi selven-
netään usein kirjain kirjaimelta. Mon-
ta kertaa etu- ja sukunimen kirjaimet
luetaan yhteen eikä nimeä sanota.
Odotan että huolellinen lukija erot-
taa etu- ja sukunimen selkeästi toi-
sistaan ja lukee ne välittömästi.

Äänikirjoja lukemalla saa paljon tie-
toa ympäröivästä maailmasta. ♦

Kylpylä Tervis Paradise

Itämerta

Limusiini

Ryhmäkuva bussin edessä.

Lahja Kyösti Ylkäselle.

Viittojat-kerho täytti 10 vuotta!

Teksti ja kuvat: Merja Vähämäa

Juhlan kunniaksi järjestimme neljän päivän matkan Pärnuun Tervise Paradise -kylpylään. Tors-taina ja perjantaina oli Pärnussa hellettä, mutta lauantaina tuulista ja sunnuntaina sateista. Mukana oli kaikkiaan 16 viittojaa tulkeineen. Olimme varanneet vain 40 paikkaa, joten muut halukkaat eivät mahtuneet mukaan. Oli vaikeaa arvata etukäteen moniko haluaa lähteä.

Meillä oli loistava bussinkuljettaja, hän tiesi minne meidät kannatti viedä. Perjantaina olimme Pärnun ostoskeskuksessa ja lauantaina 1,5 tunnin kiertoajelulla. Näimme venäläisen tukikohdan, joka oli muutettu hotelliksi. Tie oli hyvin kapea ja mutkikas.

Kylpylässä jokainen otti sellaisia hoitoja mitä itse halusi. Tarjolla oli erilaisia kylpyjä ja kahdenlaista hierontaa. Oli myös kampaaja sekä kosmetologin palveluja, kuten rip-sien ja kulmakarvojen värjäystä. Kaikki siellä oli halpaa. Oli mahdollisuus osallistua vesivoimisteluun ja käytössä oli myös kuntosali. Lauantai-illan ohjelmassa oli arpajaiset ja seurustelua hotellin kokoushuoneessa. Viittojat-kerho antoi syntymäpäivälahjan 60-vuotiaalle **Kyösti Ylkäselle**.

Moni on esittänyt toiveen, että myös ensi vuonna menisimme Vi-roon, mutta paikka on vielä avoin. Otetaan joka tapauksessa sama bussikuljettaja. ◆

Seppo Jurvanen EDBU:n johtoon

Teksti: Jaakko Evonen

Kuva: Seppo Jurvasen arkisto

Euroopan Kuurosokeiden Liiton (EDBU) yleiskokous pidettiin viime toukokuussa Bulgariassa. Kokouksessa päätettiin uudesta hallituksesta. Äänestyksessä uudeksi varapuheenjohtajaksi valittiin Suomen Kuurosokeat ry:n puheenjohtaja **Seppo Jurvanen**.

Jurvanen kertoo, että EDBU:n uusi hallitus piti valinnan jälkeisenä iltana järjestäytymiskokouksen. Hän mainitsee vakaan rahoituksen ja aktiivisen tiedottamisen olevan suurimpia haasteita tulevaisuudessa. Tähän liittyen EDBU:n hallitus on päättänyt tehdä uudet kotisivut ja Facebook-sivut sekä aloittaa sähköisen kirjan tekemisen, jossa kerrotaan muun muassa EDBU:n historiasta ja sen tulevasta toiminnasta. Teos on tarkoitus julkais-ta Unkarissa järjestettävän Kuurosokeiden kuntoutumisviikon eli ERCW:n yhteydessä ensi vuonna.

Seppo Jurvanen kokouskaupunki Plovdivissa, taustallaan Mariza-joki.

EDBU:n tulevaisuudesta Jurvasella on selkeä visio: tunnettavuutta ja näkyvyyttä on parannettava sekä rahoitus saatava tukevalle pohjal-le. Nykyisin ongelmana on se, ettei rahoitusta juurikaan ole. Jurvanen toivoo, että tulevaisuudessa rahoitus tulisi EU:lta ja Euroopan Vammaisfoorumilta. Lisäksi hän pitää tärkeänä, että eri maiden kuurosokeiden tilanteista saisi jatkossa enemmän tietoa. Siksi aktiivinen tiedottaminen on hänestä tärkeätä, myös Kuurosokeiden Maailmanliiton eli WFDB:n osalta.

Jurvasen mukaan monet asiat ovat kuurosokeiden kannalta hyvin Suomessa. Esimerkiksi tulkkauspalvelu on parantunut, kun se siirtyi Kelan hoidettavaksi vuonna 2010. Hänen mielestään Suomen tietotaitoa voisi viedä ulkomaille muille järjestöille ja kuurosokeille. Suomessakin on tosin vielä työtä tehtävänä, sillä kuurosokeustyötä olisi hänen mukaansa hyvä saada entistä näkyvämmäksi.

Erilaisuuden hyväksymistä Jurvanen pitää hyvin tärkeänä asiana maailmassa. Tämän tulisi koskea kaikkia, ei vain kuurosokeita. Hän pitää tärkeänä seikkana etenkin erilaisuuden hyväksyvää asennetta.

Tiedote: Seuraava Euroopan kuurosokeiden kuntoutumisviikko eli ERCW pidetään vuoden 2014 kesällä Unkarissa. Sen yhteydessä juhlitaan 10-vuotista EDBU:ta ja väliaikaista EDBU:ta, jonka perustamisesta tulee tuolloin kuluneeksi 15 vuotta. Tarkempaa tietoa tapahtumasta on luvassa alustavasti tulevana syksynä. Seuraava EDBU:n yleiskokous ja EBU:n konferenssit ovat Suomessa kesäkuussa 2017.

Lehden takakannessa on kuva EDBU:n tämänhetkisestä hallituksesta ja nimet myös niiltä, jotka eivät kuvaan päässeet mukaan. ♦

Suomen Kuurosokeat ry osallistuu tiedotuksen johdolla kahden vuoden välein järjestettävälle apuvälinemessuille. Messujen ajankohta on 7.-9.11.2013 ja paik-

ka on entiseen tapaan Tampereen Messu- ja Urheilukeskus. Mukana on myös Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n Liikuntamaa. Suomen Kuurosokeat ry:n osaston numero on **403**. Liput tulevat jakoon lokakuussa, jolloin julkistetaan myös tarkempi ohjelma. Messujen ensimmäinen päivä torstai on entiseen tapaan suunnattu ammattilaisille, perjantai ja lauantai suurelle yleisölle. Laittakaapa päivämäärät muistiin ja tapaamisiin marraskuussa Tampereella kuurosokeiden osastolla 403! ♦

Kummiämmin vierailu

Teksti: Jarkko "Jake" Köykkä

Kuvat: Kristiina Koukkari

Oulun Tervaväylän koulussa, entisessä kuurojen koulussa, on ollut koulukummitoimintaa muutama vuoden ajan. Siinä on ideana, että 4-6-luokkalaiset, vapaaehtoiset oppilaat voivat toimia kummina pääasiassa koulunsa aloittaville esiopetuksen, ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille. Hyvien kokemusten myötä me Sudenkorentojen tiimissä (luokat esiopetuksesta neljanteen, 23 oppilasta) päätimme, että kummitoimintaa voitaisiin hieman laajentaa ja tuoda uusia kokemuksia pienille ja miksei myös vähän isommille oppijoillemme. Niinpä kutsum-

me kuurosokean **Elsi Kauppinen** meille kummimummiksi!

Elsi ottikin suurella ilolla, kuten aina, kutsumme vastaan ja lupasi tulla kertomaan siitä ajasta, kun hän opiskeli tässä samaisessa koulussa. Harvinainen ja suurta kiinnostusta sekä hämmästyttä herättänyt vieraamme saapui koululle helatorstain aattona 8.5.2013.

Oppilaita hieman jännitti Elsin vierailu ja varsinkin se, että hän on kuurosokea ja hänelle viitotaan kädestä käteen eli taktiilisti. Asiasta keskusteltiin etukäteen useamman kerran ja esitimme havainnollisesti ohjaaja **Lea Männikön** kanssa,

Kuvat vasemmalta:

- ◆ *Elsi kertomassa omasta opiskeluajastaan koulussamme (tulkkina Heli Köykkä).*
- ◆ *Elsi tunnustelee pikku prinsessaa ja Jakea tilanne hymyilyttää.*
- ◆ *Tytöt leikkivät kuurosokeaa ja tulkkia.*

kuinka kommunikaatio tapahtuisi. Kyllä siinä oli pienillä oppilailla ihmettelemistä ja kysymyksiä riitti.

Viimein koitti se päivä, kun Elsi tuli vieraaksemme tulkin kanssa. Aamulla jännitystä riitti ja eräskin poika jopa hieman pelkäsi Elsin tuloa luokkaamme. Pian kuitenkin pelot ja jännitys hälvenivät, kun Elsi kertoi omasta kouluajastaan omalla värikkäällä tyylillään. Ajasta, jolloin koulumme oli kuuromykkäin koulu. Elsi kertoi myös, että hän haluaa itseään kutsuttavan mummin sijaan ämmiksi, kuten osassa Lappia on tapana. Kysymyksiä uudelle kummiämmillemme riitti niin asiasta kuin asian vierestä ja rohkenipa se pikku eskarilaispoikakin, jota aluksi pelotti, tulla itse kyselemään taktiilisti Elsiltä! Tosin tilanne oli niin jännittävä ja innostava, että hieman piti tulkin selventää kysymyksiä.

Vierailun päätyttyä kaikki oppilaat,

ohjaajat, avustajat ja opettajat kävivät vuorotellen Elsin luona, jotta hän pystyi tunnustelemaan jokaisen läsnäolijan. Pojille oli tärkeää ja mukavaa, kun Elsi kehui heitä isoiksi ja vahvoiksi. Ja tytöille puolestaan se, että hän kehui heitä kauniiksi ja sanoi heidän vaatteidensa olevan hienoja kuin prinsessalla!

Lopuksi kerroimme kummiämmillemme, että me puolestamme tulemme viikon päästä Runolan palvelukeskukseen viittomaan, laulamaan ja leikkimään keväisiä lauluja kaikkien asukkaiden ja Elsin iloksi. Kummiämmimme lähtiessä pienet oppilaat alkoivat leikkiä ja matkia taktiilikommunikointia. Toinen laittoi silmät kiinni ja oli leikisti kuurosokea, toinen leikki tulkkia ja viitto taktiilisti ”kuurosokealle”!

Jäämme lämmöllä odottamaan kummiämmimme Elsin seuraavaa tapaamista ja vierailuja. ◆

Anneli Moreron läksiäisiä vietettiin liriksen ADL-tilassa 14.6. lounaan, lahjojen ja puheiden merkeissä.

Elämäni numeroina

Teksti: Tuija Wetterstrand

Oli vuosi 1985 ja **Anneli Morero** haki töitä, mieluiten pankkialalta. Koti sijaitsi ja sijaitsee edelleen Hyvinkäällä. Mutta työpaikka saisi mielellään olla Helsingissä, Anneli tuumi. Päähänpistosta hän kuitenkin otti yhteyttä Marjaana-kotiin, jota oltiin juuri silloin rakentamassa Hyvinkäälle, ja tarjoutui töihin. Tai ainakin hän luuli ottaneensa yhteyttä Marjaana-kotiin.

- Luin jostain, että Hyvinkäälle rakennetaan palvelutaloa kuurosokeille. Päätin kokeeksi soittaa ja kysyä töitä

sieltä. Samaan aikaan näin lehdes-
sä pienen ilmoituksen, että Suomen
Kuurosokeat ry hakee aluesihteerä.
Ajattelin, että tämän täytyy olla sama
talo. Soitin, esittelin itseni ja sanoin,
että jos tarvitsette työntekijää, niin
ottakaa yhteyttä. Jo seuraavana päi-
vänä puhelin soi ja minut pyydettiin
haastatteluun ja saman tien sovittiin
päivä, kun aloittaisin työt.

Anneli laittoi työhöntulonsa ehdoksi,
että se on määräaikainen. Hänen
nuorempi tyttärensä **Cristina** oli
vasta viisi vuotta ja Anneli halusi en-
sin kokeilla, miten työssäkäynti Hel-
singissä onnistuu. Kolmen kuukau-
den kuluttua Anneli oli lyhyen aikaa
töissä Hyvinkäällä, mutta palasi syk-
syllä takaisin Suomen Kuurosokeat
ry:n palvelukseen. Syksy kului vielä
miettiessä ja määräaikaisena, mutta
seuraavan vuoden alusta toimi vaki-
naistettiin.

Yhdistyksen toimisto sijaitsi tuolloin
Näkövammaisten Keskusliiton talos-
sa Mäkelänkadulla ja työntekijöitä oli
Annelin lisäksi neljä: johtaja **Kaija
Salekari**, johtava aluesihteerä **Terhi
Pikkujämsä**, toimistosihteerä **Dagi
Ahvenainen** ja taloussihteerä **Tuija
Pirhonen**. Helsingin aluesihteerillä
oli toimisto Töölössä. Pian toimisto
muutti talon sisällä isompiin tiloihin
ja Anneli Moreron vastuulle tulivat
palkat kokonaisuudessaan. Yksi
tehtävistä oli viedä pankkiin makset-
tavien palkkojen listat.

- Vein ne aina hyvissä ajoin ennen palkkapäivää Mäkelänkadun konttoriin, josta ne lähetettiin sisäisellä postilla Töölön konttoriin, missä yhdistyksen tili oli. Kerran sain hättääntyneen soiton työntekijältä, että palkka ei ollut tullut. Aloin selvittää, että missä vika. Kävi ilmi, että Mäkelänkadun konttorista oli unohdettu lähettää palkkalistat Töölöoseen. Sen jälkeen vein ne aina itse henkilökohtaisesti raitiovaunulla Töölön konttoriin.

Yhdistyksellä oli tuolloin vain yksi vuosikokous keväällä ja käsiteltävien asioiden määrä suuri. Kaikki keskustoimiston työntekijät olivat kokouksissa mukana eri rooleissa.

- Parissa ensimmäisessä vuosikokouksessa toimin oppaana ja avustin ruokailuissa ja kokoustilanteissa. Sitten minut määrättiin kirjoitustulkiksi, koska osasin kirjoittaa nopeasti. Iso televisio nostettiin ylös korokkeelle ja siihen liitettiin tekstipuhelimen näppäimistö. Tekstitystä saattoi lukea kymmenenkin jäsentä yhtä aikaa, lisäksi tulkit seurasivat sitä.

Kirjoitustulkkiparina Annelilla oli useimmiten silloinen Jyväskylän toimistosihteeri **Lea Vanttinen** (nyk. **Lindell**).

- Eräänkin kerran jouduimme rähjäämään kokousten vetäjille, että puhu-

kaa hitaammin, Anneli naureskelee.

Muutamaan otteeseen Anneli toimi myös henkilökohtaisena kirjoitustulkkina, kuten kerran sosiaalihuolluksen käynnillä silloiselle puheenjohtajalle **Pirkko Virtaselle** (nyk. **Pölönen**). 1990-luvulla tulivat ammattimaiset kirjoitustulkit ja kokouskäynnit lakkasivat.

- Ei tullut mieleenkään kieltäytyä mistään ylimääräisestä työstä ja sanoa, että ei kuulu tehtäviini. Työ tällaisessa yhdistyksessä vaatii luovuutta ja joustavuutta ja jos ei ole sellaiseen valmis, ei ole oikeassa työpaikassa.

Anneli Morero on nyt jäämässä eläkkeelle 28 vuoden työrupeaman jälkeen. Viimeinen työpäivä oli kesäkuun lopussa, jonka jälkeen hän pitää kertyneet lomat. Virallinen ensimmäinen eläkepäivä on 1.11. Näiden vuosien aikana Anneli on todistanut neljä keskustoimiston muuttoa, kaksi Mäkelänkadulla ja muutot Uudenmaankadulle vuonna 1996 ja Iirikseen 2004. Keskustoimistossa oli Annelin aloittaessa työntekijöitä viisi, nyt 14. Työkin on muuttunut paljon tietotekniikan tulon myötä.

- Palkkojen numeroita en enää joudu veivaamaan, mutta elämäni numeroina jatkuu sudokujen parissa. En ole vielä ajatellut miten elämäni muuttuu eläkepäivien myötä. Ensin minun täytyy löytää itseni kotoa. ♦

Toimintakeskus sai Lionsien lahjoituksena uuden grillikatoksen

Kuvat: Kalle Kiviniemi

Kuvat vasemmalta: 1) Marjo Kiviranta ja Hilikka Hyötylä avasivat virallisesti grillikatoksen. 2) Grillimestarit Matti ja Pena vauhdissa. 3) Piirikuvernööri Tapani Matintalon juttutuokio Risto Hoikkasen kanssa.

Teksti: Tuija Wetterstrand

Kesäkuun aurinko porotti täydeltä terältä, kun upouuden grillikatoksen avajaisiin alkoi kerääntyä väkeä. Kaikkiaan paikalle saapui kevätkokouksen verran ihmisiä eli 95 henkilöä. Grillikatoksen saamisesta kuuluu kiitos Pirkanmaan Leijonille, joista virallisemmin käytetään nimitystä Suomen Lionsliitto ry:n piiri 107-E. Piiri on jaettu kuuteen alueeseen, joissa on yhteensä 86 klubia. Niistä suurin osa osallistui tavalla tai toisella grillikatoksen pystytykseen.

Risto Hoikkanen aloitti tervetuliaissanoilla, jonka jälkeen Lionsien **Marjo Kiviranta** ja Toimintakes-

kuksen asukas **Hilikka Hyötylä** avasivat virallisesti grillikatoksen leikkaamalla grillin ja katoksen välille pystytetyn nauhan. Nauhan leikkaaminen ei sujunut aivan kommelluksitta. Ensimmäinen yritys katkaista paksu nauha tylsillä puutarhasaksilla ei onnistunut ja hätiin piti hakea terävämmät pikkusakset.

Maljojen kohotuksen ja Marjo Kivirannan puheen jälkeen Risto Hoikkanen kutsui yleisön eteen **Ville Mäen** ja **Ritva Hallikaisen**. Ville on alusta saakka kannattanut nimenomaan puugrilliä.

- Puugrillissä paistettu makkara maistuu parhaimmalta, puugrilli on tunnelmallisempi, halvempi ja tur-

Kuvassa vasemmalla johtaja Risto Hoikkanen, hänen jälkeensä Lionsien edustajia: Pekka Teräsmaa, Marjo Kiviranta, pastori Simo Koho, Martti Hirvonen, Reino Hyppönen ja Leo Rikala. Lionsien tapaan, ennen grillikatoksen käyttöönottoa, pastori Koho vihki paikan ja lausui siunaavat sanat.

vallisempi kuin kaasugrilli. Kaasu jos loppuu kesken niin sitä voi olla vaikea saada, mutta puuta ja hiiliä löytyy aina, Ville perusteli ja kertoi vielä, että hänen lempigrilliruokaansa on kaikki, jossa on lihaa.

Ritva puolestaan on koko grilli-idean äiti.

- Edellinen oli rämägrilli. Sen ympärillä istuttiin ahtaasti ja osa jäi ulkopuolelle. Mietin, miten saisimme uuden grillin ja osallistuin Aamulehden ideakilpailuun, jossa toivoin grillikatosta. Tulin kolmanneksi. Ideointia kuitenkin jatkettiin ja mukaan tulivat Pirkanmaan Leijonat. Lopputulos on hieno!

Ritva paljasti vielä, että on mennyt kihloihin kesäkuun alussa ja edessä on ehkä muutto Harjavallalta Poriin kihlatun luokse. Ritvan oma grilliherkku on grilliribsit eli grilliluuut.

Ohjelma jatkui ensin **Kari Hyötylän** pantomiimiesityksellä ja sitten Lionsien E-piirin piirikuvernööri **Tapani Matintalon** puheenvuorolla. Piirikuvernööri muistutti, että amerikkalainen Times-lehti valitsi kuusi vuotta sitten Lionsit parhaaksi avustusjärjestöksi.

- Suomessa ei ehkä aina ymmärrettä, että keräämme rahaa hyviin tarkoituksiin ja tiedämme myös tarkkaan, mihin rahat menevät.

Marjo Kiviranta kertasi vielä grillikatoksen etenemistä. Kesällä 2009 Lionsit uusivat talkoilla Toimintakeskuksen pihakiveyksen.

- Hallikaisen Ritva tuli sanomaan, että eikö grillikatoksellekin voisi tehdä jotakin ja itse asiassa saunakin on aika huonossa kunnossa. Järjestimme uuden rahankeräyksen, kaiken kaikkiaan kokoon saatiin noin 200 000 euroa. Niillä remontoitiin sauna, korjattiin takaovet ja viimeisimpänä uusittiin grillikatos.

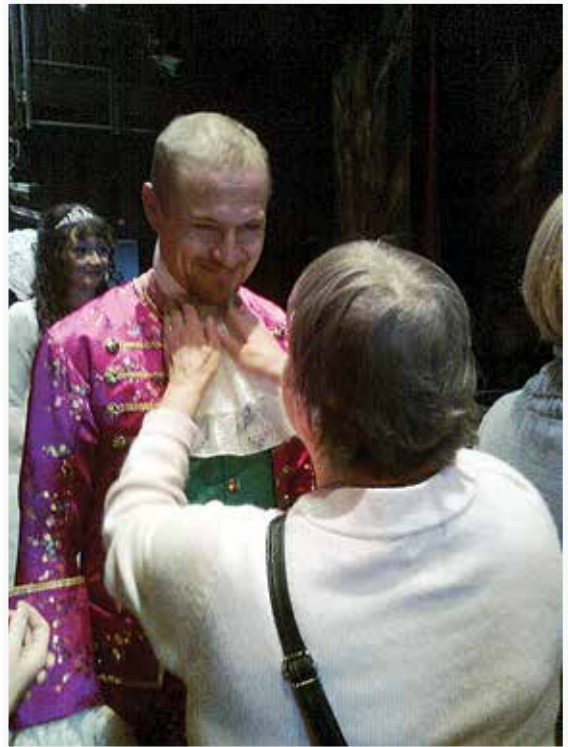
Seurasi pitkä lista kiitoksia sekä yksityishenkilöille että paikallisille klubeille. Yksittäisiä nimiä mai-

nitsematta todettakoon, että moni Leijona on näyttänyt kyntensä, lahjoittanut omasta pussistaan suuria summia rahaa ja tehnyt palkaton- ta talkootyötä tunteja laskematta. Ohjelman loppuksi, ennen grilliherkkujen maistelua, Risto Hoikkanen kukitti vielä Marjo Kivirannan antamalla hänelle pienen bonsai-puun.

- Marjo on toiminut E-piirin piirikuvnööriä ja on ollut monissa hankkeissa erittäin aktiivinen toimija. Tästä toimeliaisuudesta on Kuurosokeiden Toimintakeskus saanut merkittävän työpanoksen, Risto Hoikkanen kiitti. ♦

Teatterivierailulla

Nimimerkki Ojoisten torppari viestitti, että Hämeenlinnan kuurosokeiden kerho vieraili Hämeenlinnan kaupunginteatterissa katsomassa Kaunotar ja hirviö -näytelmää. Ryhmää ilahdutti, kuinka ennakkoluulottomasti kaupunginteatterin näyttelijät suhtautuivat kuurosokeiden vierailuun. He tulivat näytelmän jälkeen tapaamaan yleisöä ja heidän rooli-asujaan sai tunnustella. Erityisesti Anjalle ja Samulille näytelmä avautui näin paljon elävämmiin. Kiitos näyttelijöille rohkeasta teosta! ♦

Anja Lehtola tunnusteleo näyttelijän asua. Kuva: Sari Kekkonen.

Lukuikä - koko ikä

Pohjaton lukunälkäni alkoi jo ennen kouluikää, kun opin lukemaan seuratessani isosiskon läksyjen tekoa.

Ensimmäiseen kirjastokäyntiini sisältyi paljon jännitystä: Koulurakennuksen yläkerrassa sijaitsevaan kirjastoon johtivat jyrkät portaat. Kiipesin ne ilman äidin lupaa tuohon valtavaan lukuaittaan. Ei äiti putoamistani pelännyt, vaan uppoutumistani lainakirjoihin ja läksyjen unohtamista. Ehkä myös likinäköisten silmiäni rasittumista. Mutta lukukirjan ahmin aina ensimmäisenä koulupäivänä kannesta kanteen ilman läksytystä.

Vuosien kuluessa sadut vaihtuivat tyttökirjoihin ja eläinkertomukset dekkareihin. Nykyään luontokuvaukset, elämäkerrat ja historialliset romaanit, joukossa joku sotainenkin, täyttävät vähäiset, mutta lukuiset vapaa-aikani. Näön ja kuulon heikkenemisen myötä lukutavatkin ovat muuttuneet, ja kirjojen lukemisesta

omin silmin on jo tovi vierähtänyt. Mukavana muistona säilyvät ne iltahetket, jolloin lukutelevision ääressä luin satukirjaa vielä pikkuiselle Janika-tyttärelle. Voi niitä ihania aikoja ja tapoja!

Päivittäiset kotiaskareet sujuvat mukavasti äänikirjaa kuunnellen. Tuo onnistuu induktion välityksellä, ja tämä induktio ei ole liesi, vaan kuulovammaisen apuväline. Tiskaaminenkin voi siis olla hauskaa. Imuri vaan saisi olla äänetöntä mallia!

Sain lukuharrastukseeni tuntevan lisän kolmisen vuotta sitten, kun opettelin pistekirjoituksen. Öisin, jos Nukkumatti kulkee omilla teillä, otan pistevihkon käsien alle. Ei häiritse kanssaeläjää eikä naapureita, kun vain hiljainen sivujen rapina kertoo öisestä lukuhetkestä. Ja mikä sähkön säästö, kun voin lukea pimeässä.

Paula Valminen ♦

EDBU:n hallitus 2013-2017

Takarivissä vasemmalta: Sergei Fleytin (pääsihteeri, Venäjä), Sanja Tarczay (puheenjohtaja, Kroatia), Geir Jensen (rahastonhoitaja, Norja), Barbara Verna (hallituksen jäsen, Italia) ja Francisco Javier Trigueros Molina (hallituksen jäsen, Espanja). Eturivissä vasemmalta: Dimitar Parapanov (tilintarkastaja, Bulgaria), Peter Vanhoutte (hallituksen jäsen, Belgia), Seppo Jurvanen (varapuheenjohtaja, Suomi), Julie Rana (hallituksen jäsen, Englanti) ja Nadezda Golovan (vaalikomitean jäsen, Venäjä). Kuvasta puuttuvat Tamas Gangl (hallituksen jäsen, Unkari) ja Marie Lagerström (tilintarkastaja, Ruotsi). Lisäksi puuttuvat: Ole Elvesveen (vaalikomitean puheenjohtaja, Norja) ja Ari Suutarla (vaalikomitean jäsen, Suomi).